

Vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun soveltamisohjeet Pohjanmaan hyvinvointialueella

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 3.4.1987/380

Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 18.9.1987/759

Sisällysluettelo

1 Vammaispalvelulain tavoite ja tarkoitus	2
2 Vammaispalvelulain toissijaisuus suhteessa muuhun lainsäädäntöön	2
3 Kuljetuspalvelun myöntämisen perusteet.....	2
4 Kuljetuspalvelun hakeminen, palvelutarpeen arviointi ja päätöksenteko	3
4.1 Palvelutarpeen arviointi	3
4.2 Päätöksenteko	4
5 Kuljetuspalvelumatkojen määrä sekä työ- ja opiskelumatkat.....	4
5.1 Työmatkat.....	4
5.2 Opiskelumatkat.....	5
6 Kuljetuspalvelun järjestäminen	6
6.1 Vakiotaksi ja oikeus yksin matkustamiseen.....	6
6.2 Saattaja ja saattajapalvelut	7
6.3 Avustamislisä	7
7 Matkustusoikeus - lähikunta ja toiminnallinen lähikunta	7
8 Kuljetuspalvelusta perittävät asiakasmaksut	8
9 Olosuhteiden muutokset ja väärinkäytökset.....	9
Liite 1.	10
Liite 2.	14

1 Vammaispalvelulain tavoite ja tarkoitus

Vammaispalvelulain tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä toimia yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä ja ehkäistä ja poistaa vammaisuuden aiheuttamia esteitä.

Kuljetuspalvelujen tavoitteena on edistää vaikeavammaisten henkilöiden omatoimista suoriutumista, tasa-arvoa ja toimintamahdollisuuksia. Lähtökohtana on, että vammaisilla henkilöillä on samankaltaiset, yhdenvertaiset mahdollisuudet liikkumiseen kuin muillakin kuntalaisilla.

2 Vammaispalvelulain toissijaisuus suhteessa muuhun lainsäädäntöön

Vammaisen henkilön liikkuminen toteutetaan ensisijaisesti osana esteetöntä julkista joukkoliikennettä. Esteetön ja toimiva julkinen joukkoliikenne mukaan lukien kutsu- ja palveluliikenne on ensisijainen tapa järjestää kaikille kuntalaisille soveltuva liikkuminen. Mikäli henkilö ei pitkäaikaisen toimintakyvyn alenemisen takia kykene käyttämään kutsuperiaatteella toimivaa palveluliikennettä tai muuta julkista palveluliikennettä henkilö voi hakea järjestettyä kuljetuspalvelua taksilla/inva-taksilla.

Yksilöllisiä vammaispalvelulain mukaisia kuljetuspalveluja ei järjestetä henkilölle, joka on oikeutettu kuljetuksiin tai niiden kustannusten korvaamiseen muun lain nojalla. Vammaispalvelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia järjestetään vain silloin, jos vammaisen henkilö ei saa riittäviä ja hänelle sopivia palveluja tai tukitoimia muun lain nojalla. Vammaispalvelulaki on näin ollen toissijainen muun lainsäädännön nojalla järjestettäviin palveluihin nähden.

Kuljetuspalvelumatkoja ei saa käyttää matkoihin, jotka kuuluvat Kela-korvauksen piiriin <https://www.kela.fi/taksimatkat> . Tällaisia matkoja ovat esimerkiksi lääkäri-, hammaslääkäri-, laboratorio- ja terapiakäynnit, terveyden- ja sairaanhoitajan vastaanottokäynnit, apuvälineiden sovituskäynnit tai lääkärin määräämät tutkimus-, kuntoutus- ja hoitokäynnit. Mikäli matkoihin asiakas saa korvausta muun lain nojalla esim. vakuutusyhtiöltä, kuljetuspalvelumatkoja ei voi käyttää vakuutusyhtiön myöntämiin matkoihin.

3 Kuljetuspalvelun myöntämisen perusteet

Vaikeavammaiselle henkilölle on järjestettävä kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen, mikäli edellytykset kuljetuspalvelun saamiseksi täyttyvät ja henkilö vammansa tai sairautensa takia välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Kuljetuspalvelun tarkoituksena on edistää vaikeavammaisen henkilön omatoimista suoriutumista.

Vammaispalvelulain mukaista kuljetuspalvelua järjestetään ainoastaan vaikeavammaiselle henkilölle. Vammaispalveluasetuksen 5 §:n mukaan kuljetuspalveluja ja niihin liittyviä saattajapalveluja järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

Henkilön vamma tai sairaus ja siitä aiheutuva haitta tulee olla pitkäaikainen ja henkilöllä tulee olla erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämäntoiminnoista. Pitkäaikaiseksi vammaksi tai sairaudeksi katsotaan pääsääntöisesti vähintään vuoden (1) kestävä tila. Kuljetuspalvelua ei myönnetä sairaudesta toipumisen ajaksi tai kuntoutusvaiheeseen.

4 Kuljetuspalvelun hakeminen, palvelutarpeen arviointi ja päätöksenteko

Kuljetuspalvelua haetaan kirjallisesti. Hakija tai hänen valtuuttamansa henkilö täyttää lomakkeen.

Hakijan tulee liittää hakemuksensa tueksi lääkärinlausunto tai muu asiantuntijalausunto, josta tulee ilmetä vamma ja/tai sairaus, joka rajoittaa hänen liikkumismahdollisuuksiaan ja estää häntä käyttämästä liikkumisessaan julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuutonta vaikeutta. Lääkärinlausuntoon tulee sisältyä lääkärin näkemys/arvio vamman pysyvyydestä/pitkäaikaisuudesta sekä mahdollisimman laaja-alainen arvio hakijan liikkumiskyvystä ja siinä odotettavissa olevista muutoksista. Lääkärinlausunto voi olla enintään 6 kuukautta vanha.

Työ- tai opiskelumatkoja haettaessa hakijan tulee toimittaa hakemuksen liitteeksi työsopimus tai opiskelutodistus.

4.1 Palvelutarpeen arviointi

Kuljetuspalvelutarpeen selvittäminen aloitetaan viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä sen jälkeen, kun vammaisen henkilö tai hänen laillinen edustajansa tai omaisensa, muu henkilö tai viranomaislainen on ottanut yhteyttä vammaispalveluihin. Hakemus käsitellään ilman aiheetonta viivytystä, viimeistään kolmen kuukauden kuluessa, mikäli asiassa on jätetty kaikki tarvittavat tiedot eikä asian selvittäminen vaadi pidempää käsittelyaikaa.

Palvelutarpeen arviointi on aina yksilöllinen prosessi. Kuljetuspalvelun saamisen edellytyksenä oleva vaikeavammaisuuden määrittely ei perustu pelkästään hakemuksen liitteeksi toimitettuun lääkärin tai muun asiantuntijan lausuntoon, vaan arvioinnissa otetaan huomioon vamman tai sairauden aiheuttamat toimintarajoitteet siinä ympäristössä ja elinolosuhteissa, joissa hakija toimii. Palvelutarpeen arvioimeksi hakijan luokse tehdään pääsääntöisesti kotikäynti, mikäli se ei ole ilmeisen tarpeetonta. Palvelutarpeen arvioinnin tueksi voidaan tehdä mahdollisuuksien mukaan myös koematka. Koematkan käyttäminen palvelutarpeen arviointikeinona on tarkoituksenmukaista silloin, kun muulla selvityksellä ei saada riittävän tarkkaa tietoa asiakkaan toimintakyvystä joukkoliikenteessä. Palvelutarpeen arvioinnissa voidaan hyödyntää myös muilta hakijan kanssa työskenteleviltä viranomaisilta saatavaa tietoa asiakkaan tilanteesta asiakaslain mukaisesti.

Kuljetuspalvelujen tarvetta selvittäessä arvioidaan muun muassa hakijan mahdollisuudet käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ja kunnassa toimivaa palveluliikennettä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. Huomioon otetaan myös hakijan kyky käyttää saattajan avulla julkisia joukkoliikennevälineitä. Lisäksi huomioidaan vamman/sairauden aiheuttama haitta suhteessa esim. eri vuodenaikoihin (esimerkiksi talviajan kuljetuspalvelu) tai eri vuorokaudenaikoihin (esimerkiksi näkövammaiset). Kuljetuspalvelun tarvetta voidaan arvioida muun muassa seuraavien kysymysten pohjalta:

- Missä henkilö saa palvelua ja kuinka mahdollisuus asiointiin järjestyy?
- Mikä on henkilön kyky liikkua ja käyttää julkisia kulkuvälineitä?
- Mitkä ovat henkilön harrastukset, opiskelu ja työ?
- Käyttääkö henkilö mahdollisesti apuvälineitä liikkumiseen?
- Millä tavoin nämä apuvälineet mahdollistavat henkilön liikkumisen julkisilla kulkuneuvoilla?
- Missä on julkisten kulkuneuvojen lähin pysähtymispaikka?
- Kuinka pitkä matka on yllä mainitulle pysähtymispaikalle?
- Minkälaisia kulkuneuvoja kunnalla on käytössä?
- Onko mahdollisesti kysymys esteettömistä julkisista kulkuneuvoista?

4.2 Päätöksenteko

Päätöksen hakijan oikeudesta vammaispalvelulain mukaiseen kuljetuspalveluun tekee vammaispalvelujen sosiaalihuollon viranhaltija. Päätöksenteossa huomioidaan hakijan yksilölliset tarpeet kuljetuspalvelun järjestämistävän osalta. Päätös oikeudesta kuljetuspalveluun tehdään toistaiseksi voimassa olevaksi, mikäli vamman laadun perusteella on ilmeistä, että kuljetuspalvelun tarve on pysyvä. Päätös voidaan tehdä perustellusta syystä myös määräaikaisesti voimassa olevaksi.

5 Kuljetuspalvelumatkojen määrä sekä työ- ja opiskelumatkat

Vammaispalveluasetuksen mukaan kuljetuspalveluja on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle siten, että hänellä on mahdollisuus suorittaa välttämättömien työhön ja opiskeluun liittyvien matkojen lisäksi vähintään 18 yhdensuuntaista jokapäiväiseen elämään kuuluvaa asiointi- ja vapaa-ajan matkaa kuukaudessa. Työ- ja opiskelumatkat järjestetään tarpeen edellyttämässä laajuudessa.

Asiointi- ja vapaa-ajan matkoja on järjestettävä vammaispalvelulain tarkoittamalle vaikeavammaiselle henkilölle siten, että hänellä on mahdollisuus suorittaa vähintään kahdeksantoista (18) yhdensuuntaista jokapäiväiseen elämään kuuluvaa matkaa kuukaudessa. Asiointi- ja vapaa-ajan matkat on tarkoitettu siirtymiseen paikkoihin, joissa asiakas asioi, osallistuu harrastuksiin tai muuhun sosiaaliseen toimintaan.

Mikäli vähimmäismäärä ei riitä turvaamaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä liikkumisen tarvetta, hänellä on oikeus hakea lisämatkoja ja hänen on perusteltava vammasta tai sairaudesta aiheutuva lisämatkojen tarve. Mikäli matkoja myönnetään yli 18 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa, edellyttää se aina yksilökohtaista harkintaa ja painavia perusteita.

5.1 Työmatkat

Työllä tarkoitetaan työsuhteeseen perustuvan toiminnan lisäksi myös yritystoimintaa. Työmatkoja myönnetään tarpeen mukaan välttämättömiin työmatkoihin. Välttämättömillä työhön liittyvillä matkoilla tarkoitetaan yleensä matkoja asunnosta työpaikkaan ja takaisin.

Vammaispalvelulain ja -asetuksen tarkoittamina työmatkoina ei voida pitää sellaisia työntekijän tavanomaisiin työtehtäviin liittyviä työnantajan teettämiä matkoja esimerkiksi työpisteestä toiseen. Näin ollen korvattavaksi eivät tule sellaiset matkat, jotka vammaisen työntekijä tekee työsuhteen tai työnantajan määräyksen perusteella. Tällaiset matkat ovat luonteeltaan työnantajan määrättävissä olevia matkoja, josta työntekijä saa korvauksen joko työsuhteen tai työehtosopimuksen mukaisesti palkkana, kilometrikorvauksena, oman auton käyttökorvauksena tai muulla tavoin.

Mikäli työtä tehdään yrittäjänä tai työsuhteessa yhtä useammassa paikassa työpäivän aikana, vammaispalvelulain mukaisia työmatkoja ovat matka kotoa päivän ensimmäiseen työpisteeseen ja viimeisestä työpisteestä kotiin.

Työmatkat myönnetään työsuhteen keston ajaksi. Toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa olevalle asiakkaalle tehdään toistaiseksi voimassa oleva päätös. Loma-ajalle työmatkoja ei myönnetä. Harrastustoimintaan ja vapaaehtoistyöhön ei voi saada työmatkoja, vaan niihin käytetään asiointi- ja vapaa-ajanmatkoja. Työmatkoja myönnetään työhaastatteluihin yleisten kuljetuspalvelukriteerien puitteissa.

5.2 Opiskelumatkat

Opiskelumatkat myönnetään tarpeen mukaisesti välttämättömiin opiskelumatkoihin. Opiskeluun myönnetään yleensä kaksi yhdensuuntaista matkaa opiskelupäivää kohden. Opiskelumatkalla tarkoitetaan pääsääntöisesti matkaa kotoa opiskelupaikalle ja takaisin kotiin huomioiden kuitenkin vaihtelevat opiskelupaikat.

Opiskelulla tarkoitetaan

- perusopetuksen jälkeistä opiskelua, esimerkiksi lukiossa sekä ammattiin tähtäävässä opiskelussa ammattioppilaitoksissa
- opiskelua ammattikorkeakouluissa ja yliopistossa
- ammatilliseen opiskeluun tähtäävä opiskelu, kuten esimerkiksi pitkäkestoisemmat avoimen yliopiston kurssit
- työelämän valmiuksia kehittävä koulutus, ainakin pitkäkestoisempi työvoimapolitiittinen koulutus tai kuntoutus

Vammaispalvelulain mukaisia opiskelumatkoja voidaan myöntää opiskelijan asuinkunnan alueelle, asuinpaikan lähikuntiin tai opiskelupaikkakunnalle. Kunta tai koulutuksen järjestäjä ei ole velvollinen järjestämään toisen asteen koulutuksessa oleville oppivelvollisille koulukuljetusta, joten mikäli heidän kohdalla kyyditys järjestetään vammaispalvelulain mukaisella kuljetuspalvelulla, jätetään omavastuuosuus perimättä. Perustuslain mukaan jokaisella on oikeus maksuttomaan perusopetukseen.

Opiskelumatkoja haettaessa liitteeksi tarvitaan todistus opiskelupaikasta, opinto-oikeudesta ja opintojen etenemisestä joka lukuvuosi. Harrastusluonteista opiskelua ei voida pitää kuljetuspalveluihin oikeuttavina opiskeluun liittyvinä matkoina, vaan näihin matkoihin tulee käyttää vapaa-ajan

matkoja. Opiskelumatkoja myönnetään opiskelun ajalle. Loma-ajalle opiskelumatkoja ei myönnetä.

6 Kuljetuspalvelun järjestäminen

Pohjanmaan hyvinvointialueella on palvelun järjestäjänä oikeus päättää kuljetuspalvelun järjestämisestä harkitsemallaan tarkoituksenmukaisella tavalla. Vaikeavammaisten henkilöiden kuljetuspalvelujen järjestämisessä on riittävässä määrin otettava huomioon vammaisen henkilön yksilölliset tarpeet liikkumiseen sekä yksilölliset vammasta tai sairaudesta aiheutuvat rajoitukset. Mikäli ensisijainen kuljetuspalveluiden järjestämistapa ei tosiasiallisesti sovellu asiakkaalle hänen vammansa tai sairautensa vuoksi, kuljetuspalvelu järjestetään asiakkaan yksilöllisen tarpeen huomioon ottavalla tavalla.

Kuljetuspalvelu tilataan välityskeskuksesta. Ohjeistus kuljetuspalvelun käyttöön lähetetään asiakkaalle päätöksen yhteydessä (Liite 1.). Vammaispuolustuksen sosiaalihuollon viranhaltija lähettää päätöksen teon yhteydessä asiakkaan päätöksen mukaiset tiedot välityskeskukseen tietojärjestelmään.

Välityspalvelun avulla on mahdollista toteuttaa joitakin yhteiskuljetuksia, ja matkoja voidaan yhdistellä.

6.1 Vakiotaksi ja oikeus yksin matkustamiseen

Vakiotaksin saaminen edellyttää erittäin painavaa syytä, eikä se ole subjektiivinen oikeus. Mikäli asiakkaalle on myönnetty oikeus invotaksin käyttöön, hän voi tilata kuljetuksen suoraan yrittäjältä eikä vakiotaksioikeutta silloin tarvitse erikseen myöntää.

Sosiaalihuollon viranhaltija tekee päätöksen vakiotaksista. Perustelu päätökseen tapahtuu aina yksilöllisistä tarpeista lähtien.

Oikeus vakiotaksin saamiseksi voidaan myöntää esimerkiksi:

- jos matkan katsotaan vaarantuvan tai estyvän kokonaan ilman vakiotaksia
- jos henkilöllä on kommunikaatiovaikeuksia ja käyttää taksia myös yksin
- jos henkilöllä on vaikeita käytöshäiriöitä

Oikeus matkustaa yksin (ilman matkojen yhdistelyä) voidaan hyväksyä, kun henkilön terveydentila ja toimintakyky edellyttää, että henkilön on saatava matkustaa yksin. Sosiaalihuollon viranhaltija tekee päätöksen oikeudesta yksin matkustamiseen. Perustelu päätökseen tapahtuu aina yksilöllisistä tarpeista lähtien.

6.2 Saattaja ja saattajapalvelut

Vammaispalvelulain mukaan hyvinvointialueen on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen. Oikeus saattajaan voidaan myöntää, jos kuljetuspalveluasiakkaalle ei riitä kuljettajan antama apu. Sosiaalihuollon viranhaltija tekee päätöksen saattajapalveluista. Saattajapalvelujen tarkoituksena on mahdollistaa kuljetuspalvelujen käyttö. Saattajapalvelu myönnetään, jos kuljetuspalveluasiakas tarvitsee avustamista välittömästi ennen matkaa, matkan aikana ja välittömästi matkan jälkeen. Asiakkaalta ei voi periä maksua saattajapalveluista.

Asiakkaalla on oikeus käyttää matkan aikana saattajaa (1 henkilö), mikäli kuljettajan tavanomainen apu ei ole asiakkaalle riittävä. Saattamisella tarkoitetaan välittömästi ennen matkaa, matkan aikana ja välittömästi matkan jälkeen tapahtuvaa avustamista. Asiakkaan tulee hakea vammaispalvelusta erikseen oikeutta saattajan käyttämiseen ja esittää perustelut saattajan tarpeelle. Viranhaltija tekee päätöksen asiakkaan oikeudesta saattajaan.

Vaikeavammaisen henkilön perheenjäsen tai läheinen voi toimia saattajana. Vammaispalvelulain tarkoittamia kuljetuspalveluja ei ole kuitenkaan tarkoitettu vaikeavammaisen henkilön perheenjäsenten liikkumiseen, elleivät he toimi samalla vaikeavammaisen henkilön avustajina tai saattajina. Vaikeavammaisen henkilön mukana tulevat muut henkilöt kuin saattaja tai avustaja, joutuvat siten suorittamaan kuljetuspalveluyrittäjän perimän maksun.

6.3 Avustamislisä

Tavanomaiseen taksipalveluun kuuluu, että kuljettaja auttaa asiakkaan taksiin ja taksista ulos, nostaa kyytiin apuvälineet ja laukut ja auttaa asiakasta tarvittaessa matkan aikana. Kuljettajalla ei ole kuitenkaan velvollisuutta toimia kuljetettavan henkilökohtaisena avustajana ennen matkaa tai sen jälkeen.

Pyörätuolia käyttävillä on oikeus käyttää invataksia, jolloin kuljettaja voi periä avustamislisän. Silloin kuljettajan odotetaan auttavan kuljetuspalveluasiakkaan noutopaikalta autoon ja päätepis-teessä autosta ja tarvittaessa sisälle rakennukseen. Myös silloin, kun tarvitaan paaritaksi tai pyörätuolin porrasveto, kuljettajalle voidaan myöntää korkeampi lisä. Invataksin käyttöoikeuden saanut asiakas saa tehdä kuljetustilauksen suoraan invataksiyrittäjälle, joka puolestaan ilmoittaa kuljetuspalvelumatkan välityskeskukseen.

7 Matkustusosoikeus - lähikunta ja toiminnallinen lähikunta

Jokapäiväiseen elämään kuuluvia kuljetuksia ovat vaikeavammaisen henkilön asuinkunnan alueella tapahtuvat tai lähikuntiin tai lähimpään toiminnalliseen lähikuntaan ulottuvat kuljetukset. Lähikunnaksi katsotaan ainakin ne kunnat, jotka ovat maantieteellisesti lähikuntia, ja sellaisia muita lähikuntia, joka ovat niin kutsuttuja toiminnallisia lähikuntia, joihin välimatka omasta kunnasta tai asuinalueesta ei ole kohtuuttoman pitkä. Kun määritellään lähikunta, tai toiminnallinen lähikunta,

tulee huomioida matkan pituus sekä henkilön alentunut toimintakyky ja yksilöllinen kuljetuspalvelun tarve.

Pohjanmaan hyvinvointialueen kunnissa kuljetuspalvelun lähikunnat ovat seuraavat:

Pietarsaari: Luoto, Uusikaarlepyy, Pedersöre, Kruunupyy, Kokkola

Pedersöre: Pietarsaari, Luoto, Uusikaarlepyy, Evijärvi, Kauhava, Kruunupyy, Kokkola

Uusikaarlepyy: Pietarsaari, Luoto, Pedersöre, Kauhava, Vöyri

Luoto: Pietarsaari, Uusikaarlepyy, Pedersöre, Kruunupyy, Kokkola.

Vöyri: Mustasaari, Vaasa, Uusikaarlepyy, Kauhava ja Isokyrö

Mustasaari: Laihia, Vaasa, Vöyri, ja Maalahti

Vaasa: Mustasaari, Maalahti, Laihia, Vöyri ja Isokyrö

Maalahti: Mustasaari, Vaasa, Korsnäs, Laihia, Närpiö ja Kurikka

Närpiö: Kaskinen, Kristiinankaupunki, Teuva, Kurikka, Maalahti ja Korsnäs.

Kristiinankaupunki: Karijoki, Isojoki, Närpiö, Kaskinen, Teuva, Merikarvia

Kaskinen: Kristiinankaupunki, Närpiö ja Teuva

Korsnäs: Maalahti, Närpiö, Kristiinankaupunki, Vaasa

Kruunupyy: Luoto, Pedersöre, Kokkola, Kaustinen, Veteli, Evijärvi, Pietarsaari

Laihia: Maalahti, Mustasaari, Vaasa, Isokyrö, Kurikka, Ilmajoki

Lisäksi huomioidaan yksilöllisen tarpeen mukaan matkat Pohjanmaan hyvinvointialueella oleville lentokentille Kruunupyy ja Vaasa sekä rautatieasemille.

Kun asiakas asuu muualla kuin kotikunnassa, noudatetaan todellisen asuinpaikan kuljetuspalveluohjeita lähi- tai asiointikunnista. Hyvinvointialue on velvollinen korvaamaan ainoastaan kohtuullisen kuljetuspalvelun.

Mikäli asiakkaalla on soveltamisohjeessa määritellystä matkustusoikeudesta poikkeavia säännöllisiä ja tavanomaiseen elämään kuuluvia muita matkustustarpeita, asiakkaan tulee perustella hakemuksessaan kyseinen poikkeava matkustustarve. Asiakkaan esittämä yksilöllinen matkustustarve huomioidaan mahdollisuuksien mukaan kuljetuspalvelupäätöstä tehtäessä.

8 Kuljetuspalvelusta perittävät asiakasmaksut

Kuljetuspalveluasiakkaalta peritään vammaispalvelulain nojalla myönnettyistä matkoista omavastuu (kuljetuspalveluista vahvistettu asiakasmaksu). Hyvinvointialueen on korvattava vaikeavammaiselle henkilölle omavastuuosuuden ylittävältä osin kuljetuspalveluista aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

Pohjanmaan hyvinvointialueella taksi laskuttaa asiakkaan tekemästä matkasta Pohjanmaan hyvinvointialuetta. Asiakas ei maksa taksissa kuljetuksesta omavastuuosuutta. Hyvinvointialue laskuttaa asiakkaalta omavastuuosuuden tehdyistä matkoista kuukausittain jälkikäteen. (Liite 2, taulukot 1 ja 2)

Ostavastuu määräytyy julkisen liikenteen taksojen mukaisesti alueella voimassa olevan normaali-hinnan paikallisliikenteen taksan mukaan. Jos paikkakunnalla on julkisella liikenteellä käytössä sarjaliput tai kuukausiliput, määräytyy maksu niiden perusteella.

Yhdistellyn matkan kaikkien matkustajien ollessa kuljetuspalveluasiakkaita kaikki maksavat omavastuuosuuden ja heiltä vähennetään yksi matka. Yhdisteltyyn matkaan osallistuva muu kanssamatkustaja maksaa matkasta kuljetuspalveluasiakkaan omavastuuta vastaavan summan.

Työmatkojen ja opiskelumatkojen osalta omavastuuosuudet määräytyvät matkahuollon käyttämien kaupunki- tai kausilippuhintojen tai vaihtoehtoisesti vakiovuoron vuosilippuhintojen mukaan kodin ja työpaikan etäisyyden mukaisesti.

Vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun opiskelumatkat ovat maksuttomia laajennetun oppivelvollisuuden piiriin kuuluville opiskelijoille. Oppivelvollisuus jatkuu 18 ikävuoteen saakka tai siihen asti, kunnes nuori on suorittanut toisen asteen koulutuksen. Opiskelijan tulee ilmoittaa vammaispalveluihin kuulumisestaan laajennetun oppivelvollisuuden piiriin.

Pohjanmaan ulkopuolella asuvien asiakkaiden omavastuu määräytyy kotikunnassa käytössä olevan omavastuutaulukon mukaisesti.

9 Olosuhteiden muutokset ja väärinkäytökset

Kuljetuspalveluja saavan tai hänen asioitaan hoitavan henkilön on ilmoitettava Pohjanmaan hyvinvointialueen vammaispalveluihin kaikista kuljetuspalveluun liittyvistä muutoksista kuten osoitteen tai kotikunnan muuttumisesta, toimintakyvyn muutoksista, pitkäaikaishoitoon siirtymisestä tai kuljetuspalvelutarpeen lakkaamisesta. Ilmoitetun perusteella viranhaltija arvioi, edellyttääkö muutos kuljetuspalvelupäätöksen tarkistamista.

Pohjanmaan hyvinvointialueella on oikeus seurata asiakkaalle myönnetyn kuljetuspalvelun järjestämistä ja käyttöä lain ja soveltamisohjeen edellyttämällä tavalla. Mikäli asiakas käyttää kuljetuspalvelua ohjeiden vastaisesti, on seurauksena kuljetuspalveluoikeuden keskeyttäminen tai lakkauttaminen sekä mahdolliset rikosoikeudelliset toimenpiteet.

Väärinkäytösten ilmetessä asiakkaalta peritään takaisin ohjeiden vastaisten tai vilpillisen toiminnan seurauksena korvatut matkakustannukset.

Liite 1.

OHJEISTUS KULJETUSPALVELUN KÄYTTÖÖN

Ohjeistus koskee sekä vammaispalvelulain että sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelua.

Kuljetuksen tilaaminen

Taksi tilataan Taksi- Vaasan puhelinnumerosta:

Taksi Vaasa 06 320 3777	Kruunupyy, Luoto, Pedersöre, Pietarsaari, Uusikaarlepyy, Vöyri, Laihia, Kristiinankaupunki, Närpiö, Kaskinen, Maalahti, Korsnäs
Taksi Vaasa 06 320 3745	Vaasa, Mustasaari
Taksi Vaasa 044 332 4238	Tilaus tekstiviestillä kuulovammaisille

Poikkeus: Jos kuljetuspalveluasiakkaalle on myönnetty oikeus käyttää vakiotaksia tai INVA-taksia, hän voi itse soittaa haluamalleen kuljettajalle, joka on liittynyt Taksi Vaasaan. Kuljettaja soittaa sen jälkeen välityskeskukseen, jotta tilaus rekisteröityy.

Matka on suositeltavaa tilata hyvissä ajoin, vähintään kaksi tuntia ennen matkan alkua tai jo edellisenä päivänä. Kuljetukseen sopivan taksin saatavuudessa voi olla hyvinvointialueesta riippumattomista syistä vaihtelua eri vuorokauden aikoina. Samanaikaisesti voi tilata myös paluumatkan.

Asiakas kertoo taksia tilatessaan:

- oman nimensä ja että hänellä on oikeus kuljetuspalveluun.
- matkatyyppin: onko tilattava matka työmatka, opiskelumatka vai asiointi-/virkistysmatka.
- osoitteen, josta asiakas noudetaan ja matkan määränpään.
- mahdollisesta lyhyestä (enintään 10 minuutin) pysähdyksestä matkan varrella, joka voi olla esim. pankkiautomaatilla käynti tai kirjeen postitus.
- tuleeko matkalle mukaan saattaja tai muita kanssamatkustajia.
- käyttääkö asiakas apuvälineitä (kuten pyörätuolia tai rollaattoria) ja onko asiakkaalle myönnetty oikeus invataksiin.
- onko hänellä tarvetta pyörätuolin porrasvedolle (sosiaalityöntekijän tarpeen mukaan myöntämä).

Kuljetuspalvelun käyttö

- Kuljetuspalveluja myönnetään aina yhdensuuntaisina matkoina. Yhdensuuntainen matka päättyy aina eri osoitteeseen kuin mistä se alkoi.

- Yhdensuuntainen matka on aina suorin matka lähtöosoitteesta pääteosoitteeseen, mutta tietty kiertotie voidaan sallia, jos se on edullisempi kuin uuden matkan lähtömaksu.
- Asiointiaika esimerkiksi kaupassa tai apteekissa ei sisälly yhdensuuntaiseen matkaan, vaan asiakas maksaa odotuksen itse.
- Kuljetuspalvelua saa käyttää matkoihin kotikunnassa ja lähikuntaan tai lähimpään toiminnalliseen kuntakeskukseen, mutta matka ei saa tulla kohtuuttoman pitkäksi tai kalliiksi.
- Kuljetuspalvelua ei saa käyttää Kelan korvaamiin matkoihin (esimerkiksi matkoihin sairaalaan, terveyskeskukseen, poliklinikalle tai kuntoutukseen).
- Kuljetuspalveluasiakkaalla on oikeus ottaa mukaan tarvittavat apuvälineet sekä normaalikoiset matkatavarat. Kuljetuspalvelua ei saa käyttää lähettinä eikä tavarankuljetukseen, vaan kuljetuspalveluasiakkaan on aina matkustettava mukana.
- Kuljetuspalveluasiakkaan on pyydettyäessä osoitettava henkilöllisyytensä.

Ostavastuu

- Kuljetuspalveluasiakkaalta peritään myönnettyistä matkoista ostavastuu, joka vastaa paikkakunnalla olevan julkisen liikenteen maksua tai muuta siihen verrattavissa olevaa maksua.
- Asiakas ei maksa ostavastuuta taksiautoilijalle. Hyvinvointialue laskuttaa asiakkaalta ostavastuusuuden tehdyistä matkoista jälkikäteen (taulukot 1 ja 2).
- Virkistys- ja asiointimatkoista maksetaan ostavastuu liitteenä olevan taulukon mukaan.
- Lasten ja nuorten (7-17-vuotta) maksetaan ostavastuu liitteenä olevan taulukon mukaan.
- Työ- ja opiskelumatkojen ostavastuu määräytyy yksilöllisen päätöksen mukaisesti, joka vastaa paikkakunnalla olevan julkisen liikenteen maksua tai muuta siihen verrattavissa olevaa kohtuullista maksua. Toisen asteen opiskelumatkat ovat maksuttomia (ostavastuuta ei peritä).
- Yhdistellyn matkan kaikkien matkustajien ollessa kuljetuspalveluasiakkaita kaikki maksavat ostavastuusuuden ja heiltä vähennetään yksi matka. Yhdisteltyyn matkaan osallistuva muu kanssamatkustaja maksaa matkasta kuljetuspalveluasiakkaan ostavastuuta vastaavan summan.
- Rintamaveteraanit eivät maksa ostavastuuta. Alle 7 -vuotiaat lapset matkustavat aikuisen kanssa ilmaiseksi.

Pysähtyminen ja odotusaika

- Yhdensuuntaiseen matkaan voi sisältyä yksi enintään 10 minuutin pysähdys matkan varrella, mikäli se ei aiheuta reitiltä poikkeamista. Tietty kiertotie voidaan sallia, jos se on edullisempi kuin uuden matkan lähtömaksu.

- Jos pysähdys aiheuttaa reitiltä poikkeamisen tai odotusaika kestää yli 10 minuuttia, kuljetuspalveluasiakkaalta menee kaksi matkaa ja kaksi omavastuuta ja hän maksaa ylimenevän osan itse.
- Asiakkaalta menee meno-paluumatkaan aina kaksi matkaa, vaikka pysähdys olisi lyhyt.
- Kuljetuspalveluasiakkaan on jo matkaa tilatessaan mainittava, sisältyykö siihen pysähdys ja missä.
- Pohjanmaan Hyvinvointialue ei korvaa odotusaikaa ennen ja jälkeen matkan. Matkaan sisältyy aika, joka normaalisti menee taksiin ja taksista nousemiseen.

Saattaja ja kanssamatkustajat

- Saattaja voidaan myöntää silloin, kun kuljetuspalveluasiakkaalle ei riitä kuljettajan antama apu. Kuljetuspalveluasiakkaan oikeus saattajaan on käytävä ilmi päätöksestä.
- Saattaja voi olla läheinen, sukulainen tai tuttava, mutta saattaja ei itse saa olla kuljetuspalveluasiakas. Saattaja ei maksa omavastuuta.
- Saattajan on noustava kyytiin ja jäätävä pois kyydistä samassa osoitteessa kuljetuspalveluasiakkaan kanssa.
- Jos samaan kuljetukseen osallistuu muita kuin asiakkaan päätöksessä mainittuja kanssamatkustajia, vastaavat he kuljetuskustannuksista omalta osaltaan omavastuutaulukon mukaisesti.

Kuljettajan apu sekä ylimääräinen avustaminen

- Tavanomaiseen taksipalveluun kuuluu, että kuljettaja auttaa asiakkaan taksiin ja taksista, nostaa kyytiin apuvälineet ja laukut ja auttaa asiakasta tarvittaessa matkan aikana. Tarvittaessa kuljettaja myös avustaa kuljetuspalveluasiakkaan lähtöosoitteessa taksiin ja pääteosoitteessa taksista.
- Kuljettajalle voidaan maksaa avustamislisää sosiaalityöntekijän päätöksellä. Useimmiten asiakkaalla on silloin oikeus invataksin käyttöön.
- Saman matkana aikana, kun peritään avustamislisä, ei voida samanaikaisesti laskuttaa odotusaikaa autoon noustessa ja siitä ulos tultaessa.

Laskutus ja seuranta

- Tieto toteutuneista matkoista viedään taksikeskuksen tietojärjestelmästä sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmään. Hyvinvointialue laskuttaa näiden tietojen perusteella asiakkaalta omavastuuosuuden jälkikäteen tehtyjen matkojen mukaan, kerran kuukaudessa.

- Pistokokeita laskujen oikeellisuuden varmistamiseksi tehdään yksittäisistä matkoista taksikeskuksen karttaohjelman avulla, jossa näkyy kaikkien taksiautojen matkareitit, odotusajat ja pysähdykset.

Liite 2. Omavastuu, kuljetuspalvelut ja liikkumista tukeva palvelu

Taulukko 1

Omavastuu: Vaasa, Mustasaari

Max km enintään	Aikuiset Vuxna 18->	Lapset ja nuoret Barn och unga 8-17
15	2€	1,70€
22	4,50€	2,50€
25	5,20€	2,70€
30	6,20€	3,64€
35	7,00€	4,12€
40	7,73€	4,55€
45	8,45€	4,97€
50	9,11€	5,36€
60	10,67€	6,27€
70	12,60€	7,15€
80	13,56€	7,97€

Taulukko 2

Omavastuu: Kristiinankaupunki, Närpiö, Kaskinen, Korsnäs, Maalahti, Laihia, Vöyri, Uusikaarlepyy, Peder-
söre, Pietarsaari, Luoto, Kruunupyy

Max Km enintään	Aikuiset Vuxna 18->	Lapset ja nuoret Barn och unga 8-17
6	2,89€	1,70€
9	3,16€	1,86€
12	3,54€	2,08€
16	3,94€	2,31€
20	4,60€	2,70€
25	5,33€	3,13€
30	6,20€	3,64€
35	7,00€	4,12€
40	7,73€	4,55€
45	8,45€	4,97€
50	9,11€	5,36€
60	10,67€	6,27€
70	12,60€	7,15€
80	13,56€	7,97€

Lähikunta ja toiminnallinen lähikunta 2023

Pietarsaari:	Luoto, Uusikaarlepyy, Pedersöre, Kruunupyy, Kokkola
Pedersöre:	Pietarsaari, Luoto, Uusikaarlepyy, Evijärvi- Kortesjärvi- Alahärmä (keskustat), Kauhava. Kruunupyy; Kokkola
Uusikaarlepyy:	Pietarsaari, Luoto, Pedersöre, Kauhava, Alahärmä keskusta, Vöyri,
Luoto:	Pietarsaari, Uusikaarlepyy, Pedersöre, Kruunupyy, Kokkola.
Vöyri:	Mustasaari, Vaasa, Uusikaarlepyy, Kauhava ja Isokyrö
Mustasaari:	Laihia, Vaasa, Vöyri, ja Maalahti
Vaasa:	Mustasaari, Maalahti, Laihia, Vöyri ja Isokyrö
Maalahti:	Mustasaari, Vaasa, Korsnäs, Laihia, Närpiö ja Kurikka
Närpiö:	Kaskinen, Kristiinankaupunki, Teuva, Kurikka, Maalahti ja Korsnäs.
Kristiinankaupunki:	Karijoki. Isojoki, Närpiö, Kaskinen, Teuva, Merikarvia
Kaskinen:	Kristiinankaupunki, Närpiö ja Teuva
Korsnäs:	Maalahti, Närpiö, Kristiinankaupunki, Vaasa
Kruunupyy:	Luoto, Pedersöre, Kokkola, Kaustinen, Veteli, Evijärvi, Pietarsaari
Laihia:	Maalahti, Mustasaari, Vaasa, Isokyrö, Kurikka, Ilmajoki

Lisäksi huomioidaan yksilöllisen tarpeen mukaan matka Pohjanmaan hyvinvointialueella oleville lentokentille Kruunupyy, Vaasa sekä rautatieasemille.